

Teksten

Quen bõa dona querrá

*Quen bõo dona querrá
loar, lo' a que par non á,
Santa Maria.*

E par nunca ll' achará,
pois que Madre de Deus foi ja,

Pois Madre de Deus foi ja,
e Virgen foi e seerá

E Virgen foi e será;
porende cabo del está

Poren cabo del está,
u sempre por nos rogará,

U por nos lle rogará
e del perdon nos gãará

*Wie een Vrouwe zoekt die het waard is
geprezen te worden, laat hem Haar prijzen
die geen gelijke kent, Heilige Maria.*

Hij zal nooit haar gelijke vinden,
want Zij werd de Moeder van God.

Want Zij werd de Moeder van God
en was toen en zal altijd zijn de Maagd.

Zij was toen en zal altijd zijn de Maagd,
daarom zit Zij terzijde van Hem.

Daarom zit Zij terzijde van Hem
waar Zij altijd voor ons zal bidden.

Waar Zij altijd voor ons zal bidden
en genade voor ons zal afsmecken.

Des oge mais quer eu trobar

Des oge mais quer'eu trobar
pola Sennor onrada,
en que Deus quis carne fillar,
beyta et sagrada,
por nos dar gran soldada
no seu reyno et nos erdar
por seus de sa masnada
de vida perlongada,
sen avermos pois a passar
per mort' outra vegada.

E porren quero começar
como foy saudada
de Gabriel, u lle chamar
foy: 'Benaventurada
Virgen, de Deus amada:
do que o mund'á de salvar
ficas ora prennada;
e demais ta cunnada
Elisabeth, que foi dultar,
é end' envergonnada'.

E demais quero-ll' enmentar
como chegou canssada
a Belem e foy pousar
no portal da entrada,
u paryu sen tardada
Jesu-Crist', e foy-o deytar,
como moller menguada,
u deytan a cevada,
no presev', e apousentar
ontre bestias d'arada.

Van nu af aan wil ik dichten
ter ere van de geëerde vrouwe,
in wie God de gezegende en heilige
vrucht deed groeien,
om ons een groot voorvechtster
te schenken in zijn rijk en ons erfgenaam
te maken van het eeuwige leven,
door toedoen van degenen die reeds
tot zijn kudde behoren,
zonder dat wij nog door de dood hoeven te
gaan.

En daarom wil ik beginnen te vertellen
hoe zij begroet werd
door Gabriël, toen deze haar toeriep:
'Gelukzalige Maagd,
door God bemind,
je bent nu zwanger van hem
die de wereld zal redden
en ook je schoonzuster Elisabeth,
die twijfelde,
schaamt zich nu diep.

En ik wil u ook vertellen
hoe zij vermoeid
in Bethlehem aankwam
en bij de toegangspoort neerzeeg
en meteen daarna
Jezus Christus baarde,
en daar ze een arme vrouw was
legde ze hem in de stal,
in een kribbe, en gaf hem onderdak
temidden van het vee.

E, par Deus, non é de calar
como foy corõada,
quando seu Fillo a levar
quis, des que foy passada
deste mund' e juntada
con el no ceo, par a par,
e Rea chamada,
Filla, Madr' e Criada;
e poren nos dev' ajudar,
ca x' é noss' avogada.

Entre Av' e Eva

*Entre Av' e Eva
gran departimen' á.*

Ca Eva nos tolleu
o Parays' e Deus,
Ave nos y meteu;
porend', amigos meus: *entre...*

Eva nos foi deitar
do dem' en sa prijon,
e Ave en sacar;
e por esta razon: *entre...*

Eva nos fez perder
amor de Deus e ben,
e pois Ave aver
no-lo fez; e poren: *entre...*

Eva nos ensserrou
os çeos sen chave,
e Maria britou
as portas per Ave.

En bij God, ik moet niet verzwijgen
hoe zij gekroond werd,
toen haar Zoon haar wilde verheffen,
nadat zij deze wereld verlaten had
en met hem verenigd was
in de hemel, zij aan zij,
en Koningin genoemd werd,
Dochter, Moeder en Dienstmaagd;
en daarom moet zij ons bijstaan,
want zij is onze middelares.
[BG]

*Tussen Ave en Eva
Bestaat een groot verschil.*

Eva voerde ons immers
uit het Paradijs, weg van God
en Ave bracht ons daar weer naar terug,
dus vrienden: *tussen...*

Eva leverde ons over
aan de macht van de duivel;
Ave bevrijdde ons.
En om die reden: *tussen...*

Eva zorgde ervoor dat wij
ee liefde van God en het goede verloren,
Ave schonk ons die weer,
en daarom: *tussen...*

Eva hield ons gekerkerd
ver van de hemel, zonder sleutel,
en Maria brak de deuren
met een Ave [Maria].

Santa Maria amar

*Santa Maria amar
devemos muit'e rogar
que a ssa graça ponna
sobre nos, por que errar
non nos faça, nen peccar,
o demo sen vergonna.*

Porende vos contarey
d'un mirage que achei,
que por ha [a]badessa
fez a Madre do gran Rey,
ca, per com'eu apres'ei,
era-xe sua essa.
Mas o demo enartar
a foi, porque empreñar
s'ouve d'un de Bolonna,
ome que de racadar
avia, et de guardar,
seu feit'e sa besonna.
Santa Maria amar...

As monjas, pois entender
foron esto e saber,
ouveron gran lediça;
ca, porque lles non sofrer
quería de mal fazer,
avian-lle mayça.
E fórona acusar
ao Bispo do logar,
e el ben de Colonna
chegou y; e pois chamar
a fez, vo sen vagar,
leda e mui risonna.
Santa Maria...

O Bispo lle diss'assi:
'Dona, per quant' aprendi,
mui mal vossa fazenda
fezestez; e vin aqui
por esto, que ante mi
façades end' emenda.'
Mas a dona sen tardar
a Madre de Deus rogar
foi; e, come quen sonna,
Santa Maria tirar
lle fez o fill' e criar
lo mandou en Sanssonna.
Santa Maria...

Pois s'a dona espertou
e se guarida achou,
log'ant' o Bispo vo;
e el muito a catou
e desnua-la mandou;
e pois lle vvyu o so,
começou Deus a loar
e as donas a bramar,
que eran d'ordin d'Onna,

*Wij moeten de Heilige Maria zeer
liefhebben en haar vragen
dat ze ons haar genade
schenkt, opdat de schaamteloze
duivel ons niet doet
dwalen en zondigen.*

Daarom zal ik jullie vertellen over een
wonder, waarover ik hoorde, dat de Moeder
van de machtige Koning
verrichtte voor een abdis,
omdat, naar ik vernam,
deze Haar zeer was toegewijd.
Maar de duivel belaagde haar
zodat zij zwanger raakte
van een man uit Bologna
wiens taak het was
haar doen en laten
te controleren.
Wij moeten...

Toen de nonnen
dit te weten kwamen
waren zij zeer verheugd,
aangezien de abdis
nooit hun tekortkomingen
had willen tolereren en dus
waren ze haar slecht gezind.
Ze gingen haar aanklagen
bij de plaatselijke bisschop
en die kwam toen uit Keulen,
en liet haar roepen
en zij kwam, zonder dralen,
opgewekt en lachend.
Wij moeten...

De bisschop sprak als volgt tot haar:
'Mevrouw, naar ik vernam
was uw gedrag heel slecht
en daarom ben ik gekomen
opdat u, ten overstaan van mij,
uw gedrag betert.'
Maar de vrouw ging meteen
weg om te bidden tot de Moeder van God en
als in een droom zorgde Maria ervoor dat de
zoon uit haar werd genomen en zond hem
naar Soissons om daar op te groeien.
Wij moeten...

Vervolgens ontwaakte de vrouw en toen zij
merkte dat ze ongerept was,
ging ze meteen naar de bisschop
en die bekeek haar nauwkeurig
en beval haar zich te ontkleden,
en toen hij haar zo voor zich zag staan,
begon hij God te prijzen
en de nonnen te laken
-ze waren van het klooster van Oña-

dizendo: 'Se Deus m'anpar,
por salva poss'esta dar,
que non sei que ll'aponna.'
Santa Maria...

Quen serve Santa Maria

*Quen serve Santa Maria,
a Sennor mui verdadeira,
de toda cousa o guarda
que lle ponnan mentireira.*

E de tal razon a Virgen fez miragre
connoçudo, na eigreja de Terena, que é de
muitos sabudo, ca sempre dos que a chaman
é amparanç'e escudo; e de como foi o feito
contar-vos-ei a maneira: *Quen...*

Ele, pois foi na eigreja, deitou-ss'enton mui
festo, ant'ò seu altar e disse: 'Madre do Vell'e
Meno, que te does dos coitados, doe-te de mi
mesquo, Sennor, tu que es dos santos espello
e lumeira; *Quen serve...*

Madre de Deus Jhesu-Cristo, pero contra el
catavan. E pois que ha gran peça en aquel
logar estavam, foron-sse contra Terena, u sen
dulta o cuidavan achar; mas o dem acharon
en forma del na ribeira. *Quen serve...*

Dun rio que per y corre, de seu nome non
digo, yndo pos el braadando: 'Aquest' é
noss'emigo.' E o demo contra eles disse: 'Que
avedes comigo? ca nunca eu vos fiz torto,
sabe-o tod'esta beira.' *Quen serve...*

en zei: 'Zo helpe mij God,
ik kan verklaren dat deze vrouw ongerept is,
laat niemand haar beschuldigen!
Wij moeten...
[ML]

[Over hoe de Heilige Maria in Terena een
goede man redde uit de handen van zijn
vijanden die hem ten onrechte wilden doden
omdat ze hem ervan beschuldigen dat hij
zijn vrouw vermoord had]

*Wie de Heilige Maria dient,
die vorstin van de waarheid,
die zal zij beschermen
tegen alle leugens.*

En om die reden verrichtte Maria een
beroemd wonder in een kerk in Terena,
en velen kennen dit wonder; zij is immers
altijd beschermster en schild voor wie haar
aanroepen; en nu ga ik u vertellen hoe dat
plaatsvond.

En toen hij in de kerk was, viel hij meteen op
zijn knieën voor haar altaar en zei: 'Moeder
van de Vader en de Zoon, u die medelijden
hebt met wie lijdt, toon mij, armzalige, nu
uw mededogen, Vorstin, u die de spiegel en
het licht bent van de heiligen.

Moeder van Christus, ze waren naar hem op
zoek en toen ze een tijd op één plek waren
gebleven, gingen ze naar Terena waar ze
hem zeker dachten aan te treffen, maar op
de oever troffen ze de duivel, in de gedaante
van de man.

Op de oever van een rivier die daar stroomt
en waarvan ik de naam niet noem, en
gingen hem schreeuwend achterna: 'daar
heb je onze vijand.' En de duivel sprak: 'Wat
hebben jullie tegen mij? Ik heb jullie nooit
iets aangedaan, zoals iedereen weet.'
[ML]

Santa Maria leva

*Santa Maria leva
o ben que perdeu Eva.*

O ben que perdeu Eva
pola sa neicidade,
cobrou Santa Maria
per sa grand' omildade.

O ben que perdeu Eva
pela sa gran loucura,
cobrou Santa Maria
cona sa gran cordura.

O ben que perdeu Eva
fazendo gran folya,
cobrou Santa Maria
per bõo entendimento.

Quanto ben perdeu Eva
fazendo gran folya,
cobrou a groriosa
Virgen Santa Maria.

U alguen a Jhesu Cristo

*U alguen a Jhesu Cristo por seus pecados
negar, se ben fiar en ssa Madre, fará-ll' ela
perdõar.*

Dest' avo un miragre en França a un
frances, que non avia no reino duc nen
conde nen marques
que fosse de mayor guisa, e tal astragueza
pres que quanto por ben fazia en mal xe ll'
ya tornar. U alguen a Jhesu Cristo...

Pois que lle beijou a mão, diss' o demo: 'Un
amor me farás, pois meu vassalo es: nega
Nostro Sennor e nega todos seus santos.'
E fillou-xe-lle pavor de os negar, e negó-os;
tanto ll' ouv' a preegar.
U alguen a Jhesu Cristo...

Despos esto disso: 'Santa Maria renegarás.'
Diss'enton o cavaleiro: 'Este poder nono ás
que me façás que a negue, nen tanto non me
darás que negue tan bõa dona; ante m' iria
matar.' U alguen a Jhesu Cristo...

*De heilige Maria herwint het goede
dat Eva verloren heeft.*

Het goede dat Eva verloor
door haar begerigheid,
heeft de heilige Maria door
haar grote nederigheid herwonnen.

Het goede dat Eva verloor
door haar grote dwaasheid,
heeft de heilige Maria door
haar grote wijsheid herwonnen.

Het goede dat Eva verloor
door het gebod te overtreden,
heeft de heilige Maria herwonnen
door haar grote inzicht.

alles wat Eva verloor
door haar grote dwaasheid,
is herwonnen door de roemrijke
Heilige Maagd Maria.
[ML]

[Over hoe een ridder, een vazal van
de duivel, de Heilige Maria niet wilde
verloochen en zij hem verlostte uit diens
macht]

*Als iemand Christus verloochent
of iemand door te zondigen Jezus Christus
verloochent maar wel op diens moeder
vertrouwt, en dan zal Maria zorgen dat hij
vergiftenis krijgt.*

Hiervan getuigt een wonder dat een man in
Frankrijk overkwam en in het hele rijk was
er geen hertog, graaf of markies die meer
aanzien genoot dan hij, maar hij had zoveel
tegenspoed dat wat hij ook aan goed deed
toch slecht afliep. Als iemand...

Nadat de duivel hem de hand had gekust,
zei hij: 'je moet me een diens bewijzen, nu
je mijn vazal bent: verloochen onze Heer
en verloochen al diens heiligen.' En hoewel
hij bang was om hen te verloochen, deed
hij dat toch, zo zwaar drukte het verzoek op
hem. Als iemand...

Daarna zei hij: 'Nu moet je de Heilige
Maria verloochen' en toen zei de ridder:
'je hebt niet zoveel macht dat je mij
daartoe kunt dwingen, en je kunt me niet
zoveel schenken dat ik een zo goede dame
verloochen: ik zal nog eerder mezelf doden'.
Als iemand...

A magestade de Santa Maria viu u ficou de fora o cavaleiro, e a ssa mão levou contra el e sinal fizo que entrass'; e espantou s' a gente por neun ome a magestade chamar.

Sen calar

*Sen calar nen tardar
deve todavía, om'onrrar
e loar a Santa Maria.*

Ca ela non tardou quando nos acorreu e da prijón sacou du Eva nos meteu, u pesar e cuidar sempre nos crecía, mais guiãr e levar foi u Deus siía.
Sen calar nen tardar...

E amar outrossí devemos mais d'al ren, e, com'eu vej'e vi, sempre quer nosso ben, ca britar e deitar foi da sennoría quen mezcra e buscar mal con Deus quería
Sen calar nen tardar...

A nos que somos seus quitamente sen al dela, porque de Deus é Madre que nos val quand'errar e pecar per nossa folía imos, ar perdõar nos faz cada día.
Sen calar nen tardar...

Het Mariabeeld zag dat de ridder buiten stond en ze hief haar hand op en gebaarde hem naar binnen te gaan; en dat verbaasde de mensen zeer.

[ML]

*Zonder zwijgen en zonder dralen
moet de mens altijd
de heilige Maria loven en eren.*

Want zij draalde geenszins toen zij ons te hulp kwam en ons bevrijdde uit de gevangenis waarin wij door toedoen van Eva zaten, en waar ons lijden en onze kommer steeds erger werden, om ons mee te nemen en ons te leiden naar de zetel Gods.
Zonder zwijgen en zonder dralen...

En wij moeten meer van haar houden dan van wie dan ook, omdat, zoals ik gezien heb, zij altijd ons welzijn voor ogen heeft. Want zij verbrijzelt degene die God wil beschimpen en kwaad wil berokkenen, en diegene heeft geen toegang tot haar rijk.
Zonder zwijgen en zonder dralen...

Aan ons, die geheel en al de hare zijn, omdat zij de moeder van God is en ons te hulp snelt als onze dwaasheid ons doet dwalen en zondigen, schenkt zij iedere dag opnieuw vergiffenis.
Zonder zwijgen en zonder dralen...

Rosa das rosas

*Rosa das rosas e Fror das frores,
Dona das donas, Sennor das sennores.*

Rosa de beldad' e de parecer
e Fror d'alegria e de prazer,
dona en mui piadosa seer,
Sennor en toller coitas e doores.
Rosa das rosas...

Atal Sennor dev' ome muit' amar,
que de todo mal o pode guardar;
e pode-ll'os peccados perdõar,
que faz no mundo per maos sabores.
Rosa des rosas...

Como poden per sas culpas

*Como poden per sas culpas os omes seer
contreitos, assi poden pela Virgen depois
seer sãos feitos.*

Ond' avo a un ome, por pecados que fezera,
que foi tolleito dos nenbros da door que
ouvera, e durou assi cinc' anos que mover-se
non podera, assi avia os nenbros todos do
corpo maltreitos.
Como poden per sas culpas...

Con esta enfermidade atan grande que avia
prometeu que, se guarisse, a Salas logo irya
e ha livra de cera cad' ano ll'ofereria;
e atan toste foi sã, que non ouv'y outros
preitos.
Como poden per sas culpas...

*Roos der rozen, bloem der bloemen,
vrouw der vrouwen, heer der heren.*

Roos vol schoonheid en aanzien,
vreugde en welbehagen schenkende bloem,
vrouw door haar vroomheid,
heer in het dragen van zorgen en smarten.
Roos der rozen...

Een zodanige Heer moet men zeer
liefhebben, want hij kan ons voor alle
kwaad behoeden, en kan ons onze zonden
vergeven, die wij in deze wereld door onze
lage lusten begaan. Roos der rozen...

[Over hoe de Heilige Maria, in haar kerk
in Salas, een man genas wiens lichaam en
ledematen verlamd waren]

*Zoals de mens door zijn zonden verlamd kan
raken, zo kan hij door de heilige Maagd weer
gezezen worden.*

Er was eens een man die wegens de zonden
die hij beging, door een ziekte verlamd
raakte aan zijn ledematen en vijf jaren lang
kon hij zich niet bewegen, zo slecht waren
zijn ledematen eraan toe.
Zoals de mens door zijn zonden...

En terwijl hij zo vreselijk ziek was, deed hij
de gelofte dat hij, indien hij zou genezen,
naar Salas zou gaan en ieder jaar een
pond was aan de Maagd zou offeren; en
onmiddellijk was hij weer gezond, want
verder mankeerde hij niets.
Zoals de mens door zijn zonden...
[ML]

